

Humanistisch Opleidings Instituut
BIBLIOTHEEK
Postbus 797 - 3500 AT Utrecht

VAN MENS TOT MENS

LEDENORGAAN HUMANITAS 32ste JAARGANG APRIL 1984 NR 2

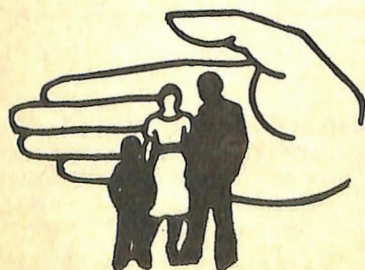
SAMENLEVING IN BEWEGING: in deze serie gaan wij aandacht besteden aan wonen. Als start een interview met prof. dr. ir. Hugo Priemus (hoogleraar in de volkshuisvesting aan de T.H. te Delft) over ondermeer „wat is wonen méér dan een dak boven je hoofd.” (pag. 7, 8, 9)

FEEST IN AMERSFOORT. Op 17 maart j.l. opende staatssecretaris van W.C.V. drs. J. P. van der Reyden onder overweldigende belangstelling het (Humanitas) wooncentrum voor verstandelijk gehandicapten, dat in het hartje van Amersfoort ligt. (pag. 7)

ETNISCHE MINDERHEDEN. Bij de huidige economische recessie neemt discriminatie van buitenlanders schrikbarend toe. Discriminatie kan ten grondslag liggen aan depressies, waaraan veel „buitenlanders” lijden. „Doen zij ons wat aan of is het omgekeerde het geval? (pag. 3, 4, 5)

EN VERDER: een verslag van de LAVA- conferentie (pag. 5) nieuws over het JOT-Handvest 1984 (pag. 13; verkrijgbaar bij het Centraal Bureau, J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam, afhaalprijs f 2,50 per stuk en de vaste rubrieken: Nieuws uit afdelingen en gewesten, Kort van Stof, meningen van lezers.

LOTERIJ NIEUWS: vindt u op pag 16. Even omdraaien dus!

Kruisraketten

Ons huidige falen om een daadwerkelijk halt toe te roepen aan de kernbewapening, is mijns inziens te wijten aan een misvatting uit ons recente verleden.

Ik doel op de betekenis die na de oorlog is toegekend aan de eerste Russische atoombom, die door onze toenmalige politici (zowel van links, van rechts als van het midden) als een ernstige bedreiging voor de wereldvrede is opgevat. Door die negatieve interpretatie en de angst die zij daarmee de massa hebben ingeboezemd, waardoor de onderlinge verhoudingen stelselmatig zijn verhard en de perfectionering van de kernbewapening in een stroomversnelling is geraakt, hebben zij onze naoorlogse samenleving in een richting gestuurd die haaks staat op de eigenlijke betekenis van de eerste Russische atoombom. Een bom die welbeschouwd geen bedreiging vormde voor de we-

reldvrede, maar ons juist op de weg ertoe heeft gezet.

Op de dag namelijk dat de Sowjet-Unie de beschikking kreeg over „de bom”, heeft de ideologische strijd om de macht zich definitief ten goede gekeerd en is die strijd momenteel (dankzij de uiterst geperfectioneerde kruis-, Pershing II- en SS20-raketten met hun monstrueuze slagkracht) tot een absoluut einde gekomen. In theorie is een „day after” (door een technische storing, een elektronische beoordelingsfout of iets van dien aard) nog mogelijk, maar in wezen is de strijd om de wereldmacht reeds gestreden en Alfred Nobel heeft uiteindelijk toch gelijk gehad. Hij voorzag immers de onmogelijkheid van oorlog, door de ontwikkeling van de wapentechnologie. Eigenlijk zouden het NAVO-bondgenootschap en het Warschau-pact, verleden tijd moeten zijn. Dat is niet het geval maar aan de absurde realiteit is op simpele wijze een einde te maken via een algehele herziening van de opvatting over de eerste Russische atoombom, wat begrijpelijkerwijs moet leiden tot een essentieel andere kijk op de huidige werkelijkheid en daarmee tot een fundamentele wijziging van het huidige beleid, zowel in Oost als in West.

Wat die herziening betreft lijkt mij hier voor de Westerse vredesbeweging een taak weggelegd. Hopelijk weet de Nederlandse vredesbeweging daarin het voortouw te nemen. Naar mijn inschatting de enige mogelijkheid om op geweldloze wijze het standpunt „Kruisraketten Nee” hard te maken, maar wat meer zij: „de samenleving als geheel de

Op deze pagina ruimen wij graag ruimte in voor de mening van onze lezers. Dat betekent niet, dat wij die altijd onderschrijven.

De inhoud van de brieven waarvan wij ons het recht voorbehouden die in te korten – blijft geheel voor rekening van de inzenders.

Stelling

De zeer lichte straffen voor moord en doodslag in de huidige Nederlandse rechtspraak worden vaak humaan genoemd. Anderzijds kan er betoogd worden dat dit juist een teken is dat er weinig waarde gehecht wordt aan een mensenleven.

(F. Heynick, Groningen)

broodnodige wending ten goede te geven”, die moet uitmonden in totale ontwapening of wereldvrede. Dat moet in een wereld waarin geen oorlogsdreiging meer bestaat en waarin de Verenigde Naties bestaan, toch geen probleem zijn...

Wouter ter Heide
Langenholte (Zwolle)

Tweede rangs? . . .

Naar aanleiding van het schrijven van de heer Keizer uit Apeldoorn in het februari-nummer van Van Mens tot Mens, wil ik hem en u meedelen dat ik alleen maar buitenkerkelijk en geen humanist ben. Ben ik daardoor een 2de rangslid van Humanitas? 't Is een koud kunstje om te bedenken; dan loop ik niet meer in de weg.

M. F. van der Meulen
Steenwijk (secre. afd. Overijssel)

(naschrift redactie: Wij publiceren graag alle meningen van onze lezers, die zonder censuur onzerzijds hun zeggemogen doen. Het gaat in deze rubriek heel uitdrukkelijk om persoonlijke meningen en niet om standpunten van Humanitas.)

Legaten

Zij, die Humanitas in hun laatste wilsbeschikking een legaat wensen toe te kennen, zouden hiervoor de volgende formulering kunnen gebruiken:

„Ik legateer, vrij van rechten en kosten, aan Humanitas, nederlandse vereniging voor maatschappelijke dienstverlening en samenlevingsopbouw, gevestigd te Amsterdam, een som groot gulden.”

Schenkingen, legaten en erfstellingen zijn onderworpen aan een verlaagd vast tarief van 11% ingevolge artikel 241 lid 4 van de Successiewet 1956, terwijl voor 1984 voor schenkingen een bedrag van f 6.199,— is vrijgesteld van schenkingsrecht en voor legaten en erfstellingen een bedrag van f 12.397,— is vrijgesteld van successierecht. (Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd). Boven de vastgestelde bedragen wordt de gehele verkrijging belast.

Zij, die Humanitas financieel willen steunen, kunnen dit doen door overmaking van een bijdrage op postgirorekening 58200 of bij de Hollandse Koopmansbank (rekeningnr. 63.50.11.581) ten name van Humanitas Centraal Bureau te Amsterdam.

Van mens tot mens

Ledenorgaan van Humanitas
Verschijnt 6 x per jaar

Jaarabonnement
f 12,50 (leden gratis)

Redactie:

Jo Witteveen,
Aad van Oosten,
Wilko Post,
Joop van Dalen,
Fleur Vos

Eindredactie:

Ank v. Zachten-v. Buuren

Vormgeving: Rob Hallatu,
Studio Brouwer

Druk: Brouwer Offset Delft

Redactiesecretariaat:
J. W. Brouwersstr. 16,
1071 LJ Amsterdam,
Tel. 020-739444

Wat doen ze ons aan? ...

Op weg naar multi-raciale samenleving.

Sinds het vast staat dat het merendeel van de buitenlandse werknemers zich blijvend in Nederland heeft gevestigd, worden we geconfronteerd met toenemende discriminatie van buitenlanders en met problemen rondom hun integratie, d.w.z. integratie met behoud van eigen cultuur.

Omdat ook de overheid aanvankelijk dacht dat het om gastarbeiders ging, die hier tijdelijk werkzaam zouden zijn, werden allerlei voorzieningen aangepast bij de minderheden: ze kregen hun eigen welzijnsorganisaties, onderwijs in eigen taal en cultuur e.d.. Dat leek een sympathiek uitgangspunt, want hiermee werd duidelijk gemaakt dat Nederland de cultuur van deze minderheden respecteerde. Er zat echter ook een nadrukkelijke kant aan „dat het hier om vreemdelingen ging.”

Bovendien werd bij veel Nederlanders de indruk gewekt dat er van alles voor die buitenlanders werd gedaan, dat zij eerder woningen kregen toegewezen enzovoorts, terwijl zij in de kou bleven staan ...

De voedingsbodem waarop discriminatie zo goed gedijt was gelegd. De economische teruggang versterkte de dis-

criminatie: buitenlanders werden aangewezen als oorzaak van het hoge werkloosheidspercentage. Zij pikten immers de banen voor de neus van Nederlanders weg; voor het gemak vergetend dat voor het werk dat buitenlandse werknemers veelal verrichten vaak nauwelijks Nederlanders te vinden zijn.

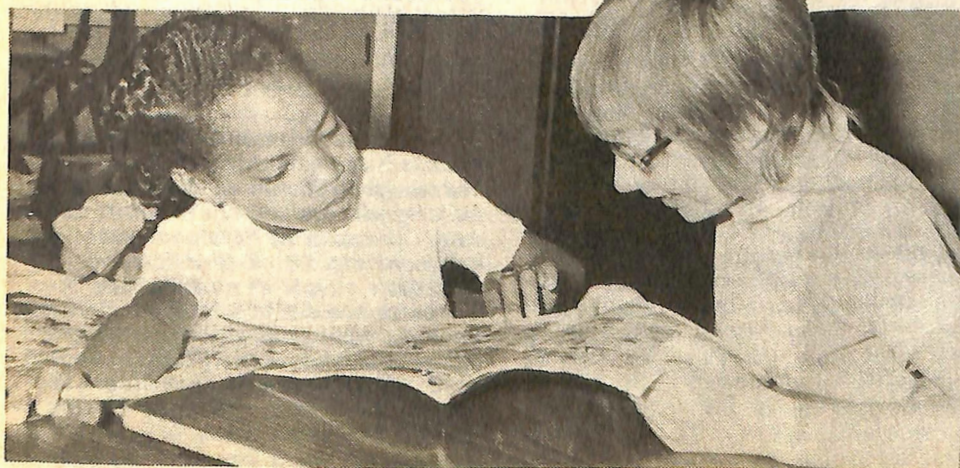
En als ook de „gastarbeider” werkloos is geworden, blijft hij hier „om van onze sociale voorzieningen te profiteren en met hun grote gezinnen eten ze bovendien onevenredig veel uit de ruif van de kinderbijslag.”

In die grote gezinnen van de buitenlanders, zien veel Nederlanders een bedreiging voor eigen volk en eigen cultuur, schrijft minderheden-expert Rinus Penninx (werkzaam bij het Min. van W.V.C.) in INTERMEDIAIR van 16 maart j.l. Veel Nederlanders zijn van mening dat die grote gezinnen zich zullen blijven continueren, omdat het grote gezin nu eenmaal in deze cultuur is ingebakken. Hierdoor zal Nederland met zijn lage geboortecijfer op den duur worden overstroomd door vreemde en gekleurde rassen. Dit soort vooronderstellingen,” aldus Penninx, „is koren op de molens van de Nederlandse Volksunie en de Centrum Partij.” Hij wijst erop dat prognoses van het Centraal Bureau voor de Statistiek van enkele jaren geleden inderdaad in de richting wezen van forse groei van immigranten en etnische groeperingen. En achteraf moeten we constateren dat deze prognoses er wellicht toe hebben bijgedragen dat bovenstaande geluiden steeds vaker werden gehoord. De achteraf gezien veel te hoge uitkomsten van deze voorspellingen leverden de „wetenschappelijke” argumenten die vervolgens een eigen leven gingen leiden, los van de feitelijke ontwikkelingen”.

Verouderd

Inmiddels blijken die cijfers verouderd: het kindertal van de allochtonen past zich juist betrekkelijk snel aan. Het aantal levendgeborenen met niet-Nederlandse nationaliteit tot en met

Plaats voor allebei ...

vervolg op pag. 4

Andere kleren, andere godsdienst? Reden voor angst . . .

vervolg van pag. 3

1981 groeide regelmatig, maar in 1982 neemt dat aantal af en lijkt daarna te stabiliseren.

Voor de toekomst verwacht hij „dat de belangrijkste buitenlandse en etnische groepen in de komende jaren steeds stabielere groepen zullen worden in Nederland. In demografische termen zullen ze overgaan van „open” (sterk door migratie beïnvloede populaties naar „gesloten” in demografisch opzicht evenwichtiger deelbevolkingen. Door natuurlijke aanwas en veroudering zal de leeftijdsverdeling en de verhouding tussen de seksen evenwichtiger worden. De factor migratie zal in de nabije toekomst eerder bijdragen tot afname dan tot toename van deze groepen: Dit alles onder de veronderstelling dat het toelatingsbeleid en de arbeidsmarktsituatie de komende jaren niet wezenlijk zullen veranderen,” aldus Pennix.

Naar zijn opvatting zouden er jaarlijks nieuwe prognoses moeten worden gemaakt „binnen een jaarlijks actieprogramma minderheden”, want dat zou de status van prognoses terugbrengen tot wat ze eigenlijk horen te zijn: werkdocumenten die bijgesteld moeten worden als ze door de feiten achterhaald worden.”

Hoe die fluctuaties in de cijfers ook mogen verlopen; één ding is zeker: Nederland zal moeten leren leven met zijn etnische minderheden. Daarbij moet de vooronderstelling, „dat ze ons heel wat aandoen” vervangen worden door de positieve benadering, hoe wij tot een multi-rationale samenleving kunnen komen, waar voor iedereen een plaatsje wordt ingeruimd. Humanitas heeft zich hierbij een taak gesteld!

In het Werkplan 1984 zijn daartoe twee beleidsdoelen aangegeven: 1) streven naar erkenning van het recht op en de plicht tot zelfbestemming van culturele minderheden in Nederland en 2) medeverantwoordelijkheid nemen voor het lot van deze minderheden.

En om dit beleid te kunnen realiseren, wordt de afdelingen aangeraden activiteiten te ontwikkelen die erop gericht zijn de relatie tussen Nederlanders en buitenlanders te verbeteren.

Niemand noemde hem Hasan . . .

„In de hele wereld zie je angst bij mensen als zijn medemens met hen van huidskleur verschild, anders eet, anders gekleed gaat en een andere godsdienst heeft. Voor alle mensen geldt dat ze naar de eigen soort trekken.”

De mening van één van de psychiaters, die deelnam aan een op 16 maart j.l. in het Utrechtse Jaarbeurs Congrescentrum gehouden Symposium over „depressies bij etnische minderheden in Nederland.” Hierover hadden wij met hem een gesprek.

„Van de immigranten hebben vooral Turken en Marokkanen van discriminatie te lijden. Italianen, Grieken en Spanjaarden ondervinden minder weerstand, omdat in hun godsdienstbeleving en levenswijze niet zulke grote contrasten met de Nederlanders optreden, hoewel . . . menige Italiaanse arbeider toch altijd „een spaghetti-vreter” blijft . . .

Maar Turken en Marokkanen zijn duidelijk anders en dat anders maakt hen buitengewoon geschikt voor het vuile werk. Vuil werk doen – aldus, hun bittere ervaring – betekent echter óók overeenkomstig behandeld worden.” De psychiaters die te maken krijgen met neurasthene klachten en depressies bij etnische minderheden weten dat o.a. discriminatie hieraan ten grondslag kan liggen.

Een voorbeeld hiervan is de 22-jarige Turkse jongen, die met nerveuze klachten bij de dokter kwam en omdat hij niet meer aan het werk wilde, naar de psychiater werd verwezen. Tijdens de behandeling bleek dat de jongen een enorme angst had om terug te keren naar het bedrijf: hij werd daar altijd zo

gepest . . . Niemand kende of noemde hem bij zijn naam. Hij was nooit Hasan, ’t was altijd „héé turkie-jurkie”, ondanks „jeans en gimpies”. In de spreekkamer van de psychiater kwam ook een 45-jarige Marokkaan terecht, die in een restaurant had gewerkt. Toen er ontslagen dreigden, was het personeel hem ineens in zijn gezicht gaan spuwen en sisten hem toe: ga jij toch weg, hier horen Nederlanders. Deze vijandige houding veroorzaakte allerlei klachten die door een depressie werden gevolgd.

Ook vrouwen

Depressies komen evenwel niet alleen bij mannen voor; ook vrouwen gaan er onder gebukt, al is de oorzaak bij vrouwen vaker toe te schrijven aan overbelast-zijn. De verleiding om veel te verdienen is groot omdat de familie in het moederland steeds weer om geld vraagt en de vrouw dus ook buitenshuis gaat werken. De behuizing van het Turkse en Marokkaanse gezin is vaak te krap en niet berekend op het aantal personen dat er wel woont. Hierbij komt dat het huishouden extreem hoge eisen stelt aan de huisvrouw en dit alles bij elkaar kan haar op een zekere dag teveel worden. Ze klapt in elkaar wat door een depressie gevolgd kan worden.

Alles of niets . . .

Bij buitenlandse mannen zijn niet alleen pesterijen op het werk en discriminatie oorzaak voor het ziek worden. Voor deze mannen is er nog een aanleiding tot ophoping van agressie: de behuizing en het gedrag van kinderen die „westers beïnvloed” worden.

In zowel Turkse als Marokkaanse gezinnen speelt de man een belangrijke rol waar het om het behoud van tradities gaat. Zijn wil is wet, kinderen en echtgenote zijn hem gehoorzaamheid verschuldigd. Buitenshuis speelt hij evenwel een minder dominante rol . . . dáár is hij ingehuurd voor het vuile werk, dáár is hij mikpunt van plagerijen of regelrechte discriminatie. Deze problemen zouden in één klap opgelost kunnen zijn, als hij naar eigen land zou terug keren. Máár andere problemen zullen dan zijn deel zijn. De werkloosheid in eigen land is nog groter dan in het westen, sociale voorzieningen zijn er niet, terugkeren betekent zijn gezin en de daar woonachtige familieleden aan de armoede uitleveren. Deze onzekerheden en de vernederingen die hij buitenshuis ondergaat, leiden gemakkelijk tot ziekteklachten.

„Zijn positie als man speelt hierbij een rol: het is een verschijnsel dat kan worden aangeduid met de term „alles-of-niets-syndroom” en dat inhoudt dat de zuidelijke man óf helemaal gezond óf helemaal ziek is. Een tussenweg van een beetje ziek is er niet. Je moet kunnen aantonen dat je geheel gezond bent. Voor dit type man zijn vage klachten onbegrijpelijk en tegelijkertijd bedreigend. Alleen een ziek mens moet gerespecteerd en in bescherming genomen worden. In een depressie en/of invaliditeit terecht komen kan dan een vlucht-

haven worden, om zich aan de verplichtingen van buitenwereld en werk te onttrekken," aldus de behandelende psychiater.

De kinderen

Maar misschien hebben de kinderen van buitenlandse werknemers – de zogenaamde tweede generatie – het nog moeilijker dan de ouderen, die het verre vaderland graag koesteren in het geloof dat ze daar later nog eens zullen terugkeren. De kinderen voelen zich daar echter niet thuis, ze spreken de taal nauwelijks, maar ook in Nederland voelen ze zich toch vaak buitengesloten, ook al gaan ze hier naar school en al spreken ze het Nederlands vaak beter dan de „eigen” taal. Ze worden voortdurend voor de keuze gesteld: thuis kiezen ze voor de ouders en de eigen cultuur; buitenshuis en op school kiezen ze voor Nederland. Meisjes vanaf het 13de jaar hebben het daarbij weer moeilijker dan de jongens. Hoewel Turkse en Marokkaanse ouders zich aan de hier geldende leerplicht moeten houden, worden meisjes na haar dertiende jaar toch vaak thuis gehouden, omdat de ouders bang zijn „dat hun dochter te veel slechte dingen leert op school, wat haar kansen op een huwelijk aanzienlijk verkleint.” Want het zijn nog heel vaak de ouders, die beslissen dat het meisje trouwt en met wie ze trouwt. Ze wordt thuis gehouden om haar voor te bereiden op dat huwelijk, dat óók betekent „gehoorzaam zijn aan de man.”

Een Turks welzijnswerker zei hierover: „Het meisje wordt geïndoctrineerd met gehoorzaamheid, daarom zal ze geneigd zijn haar ouders gelijk te geven: die hebben immers het beste met haar voor! Daarbij komt dat de verbondenheid en de trouw aan de familie zowel bij Turken als Marokkanen heel groot is.

De overheid zou echter bij het ontdenken van de leerplichtwet heel wat harder moeten gaan optreden. Het gaat om de toekomst van de meisjes en niemand heeft het recht meisjes als analfabeten te laten opgroeien en haar haar toekomstmogelijkheden te ontnemen.

Een terechtwijzing die de overheid zich ter harte zou moeten nemen. Heeft dat zich afzijdighouden misschien te maken met de opvatting „dat de eigen cultuur van immigranten moet worden gerespecteerd?” Dat blijkt dan een onjuist standpunt, waarvan meisjes wier kinderen straks als Nederlanders zullen opgroeien de dupe worden.

Maar niet alle jongeren die hier geboren zijn en hier naar school gaan aanvaarden de wetten die thuis worden voorgeschreven: dat blijkt uit het feit dat juist deze gezinnen geconfronteerd worden met de generatieproblematiek. De gezinnen van buitenlanders moeten een lange moeizame weg afleggen, waarbij relatieproblemen tussen ouders en kinderen, tussen de ouders onderling, problemen van slechte huisvesting en ziekte, maar ook van discriminatie overwonnen moeten worden. Misschien kan verbetering van de relatie tussen Nederlanders en buitenlanders hierbij een positieve bijdrage zijn ...?

Ank van Zachten

Ervaringen uitwisselen.

LAVA CONFERENTIE „Werk aan de afdeling”

Op 16 en 17 maart j.l. kwamen zo'n zestig kaderleden van Humanitas naar het Evert Kupershotel te Amersfoort om de tweedaagse LAVA-conferentie „Werk aan de afdeling” bij te wonen. De bedoeling van de bijeenkomst: zoeken naar middelen om de afdelingen te helpen bij het activeren van vrijwilligerswerk.

De LAVA had ervoor gezorgd dat de deelnemers goed beslagen ten ijs konden komen: ze ontvingen vier „portretten” van Humanitas-afdelingen, samengesteld door sociologie studenten van de Nijmeegse universiteit, waarbij het om een kleine plattelandsgemeente, een grote stad, een grootstedelijke agglomeratie buiten de Randstad en een middelgrote provinciestad in de Randstad ging. Uiteraard betrof het bestaande afdelingen, maar voor de conferentie hadden ze gefingeerde namen gekregen. Aan het gespreksmateriaal was tevens een cursus voor vrijwilligers ter bespreking toegevoegd. In zijn openingswoord memoreerde LAVA-voorzitter Philip van Praag „dat het al weer enige jaren geleden was dat de gedachte was opgekomen om een adviescommissie voor het hoofdbestuur in het leven te roepen die tot taak had na te denken over de hulp aan onze vrijwilligers bij hun activiteiten.”

Hij was ervan overtuigd dat degenen die bezig zijn met activiteiten de „behoefte hebben om daarover samen met anderen te praten. We hebben allemaal behoefte om van onze ervaring te leren en er over te praten.” En op deze behoefte was de conferentie gebaseerd. „Het is de bedoeling,” aldus Van Praag, „in deze anderhalve dag met elkaar van gedachten te wisselen, aan de hand van

Wel of geen bus?

het materiaal dat u ontvangen hebt.” De bijeenkomst trok zich daarop terug in enkele werkgroepen om zich over hun standpunten te beraden. Men ging met veel aandacht, met goedkeuring en... met een kritische kijk op de zaken van start, wat aan het eind van de conferentie een schat aan materiaal opleverde.

Naast woorden van waardering: uitstekende discussie, goede sfeer, nuttige bijeenkomst, bevredigend resultaat, goed qua resultaat en in ieder geval voortzetten, kregen de organisatoren ook woorden van kritiek te horen. Men vond het materiaal: te uitgebreid, de cursus niet gericht genoeg, men eiste minder papier en meer menselijk contact, en gaf de voorkeur eraan om niet te abstrakt te blijven maar de zaken meer toe te spitsen op concrete activiteiten.

De mening van de deelnemers werd ook gevraagd over het eventueel in gebruik nemen van een propaganda-bus, die ter bezichtiging voor de deur van het Evert Kupers hotel stond. In het algemeen vond men, dat een experiment met zo'n informatiebus best kon worden aangegaan, maar er bleef verschil van mening op welke wijze dit zou moeten gebeuren: voor de propaganda in het algemeen of voor een bepaalde activiteit binnen Humanitas. Deze eerste LAVA conferentie leverde in ieder geval genoeg stof „ter overdenking” op.

Honderd nieuwe leden!

De heer Jurrit Pijlman (73 jaar) uit Emmen heeft op 13 maart van dit jaar voor de honderdste keer een nieuw lid ingeschreven. Een prestatie om je hoedje voor af te nemen. Hij heeft zijn ervaringen en visie op het ledenwinnen (op ons verzoek) aan het papier toevertrouwd. Een leerzaam stukje proza, waar menige afdeling zijn voordeel mee kan doen.

Als iemand mij zou vragen naar mijn mening over de intensiteit waarmee het „beroep” van huisbezoeker in onze kringen nog wordt beoefend, denk ik de waarheid het dichtst te benaderen met de opmerking dat zich daar helaas nog maar heel weinig „idioten” mee bezig houden. Maar is huisbezoek wel zo belachelijk, kun je je afvragen. En ook: Wààrom behoort in onze kring het eens zo florerende huisbezoek nog tot de zelden voorkomende uitzonderingen?

Kunnen we niet meer voldoende enthousiasme voor die activiteit opbrengen of hebben we in een gesprek van mens tot mens niets meer tot onze medemens(en) te zeggen?

Schamen we ons er misschien voor ons ideaal aan de deur te „verkopen”, of denken we dat door vergaderen en praten Humanitas wel vanzelf zal groeien? Vinden we misschien dat Humanitas maar aan een kleine 30.000 leden genoeg moet hebben?

Wat ook de reden moge zijn, het gebeurt niet meer en dat is jammer, want huisbezoek is in feite een interessante en effectieve bezigheid.

Interessant vanwege de vele vriendelijke en aardige mensen die je bij dit werk ontmoet en waarmee het vaak erg gezellig is een 10- of 15-tal minuten te praten en soms een lekker bakje koffie te drinken. Men luistert vaak met graagte en belangstelling naar wat je over Humanitas, waarvan velen vaak zo weinig weten, vertelt.

De juiste tijd. . .

Op zo'n 36 avonden tussen 6 en 8 uur 's avonds – praktisch en psychologisch de beste tijd – over ± 4 maanden verdeeld (ik legde in die tijd zo'n 690 km af

„Kampioen” Pijlman.

met de auto) slaagde ik erin 100 nieuwe leden in te schrijven. Alleen oudere mensen, zo tussen 60 en 80 jaar? Geen sprake van! Een heel klein deel heeft de aanvallige leeftijd van 20 tot 35 jaar, maar verreweg het grootste deel varieert tussen de 35 en 55, terwijl de rest een leeftijd van 55 tot 70 jaar heeft bereikt.

Máár als je succes wilt boeken, zul je wel met enthousiasme en overtuiging je boodschap moeten overbrengen en . . . een aardigheidje tijdens het huisbezoek is ook nooit weg. Zo heb ik, toen ik op 11 november van vorig jaar het tachtigste lid inschreef „een bloemetje

meegenomen” voor de familie Schenkel en natuurlijk kreeg het honderdste lid, de familie Fietje, óók een boekje. Iets dergelijks zorgt voor de vriendelijke fleur. Ik zorgde bovendien voor gebakjes bij de koffie toen ik het ingevulde aanmeldingsformulier kwam halen.

Nieuw Plan

De heer Pijlman – hoe kan het anders met zo'n naam – heeft nog meer pijlen op zijn boog. Hij stelt het Hoofdbestuur van Humanitas voor om 200 Humanitasleden uit het hele land te mobiliseren die bereid zijn in september, oktober en november van dit jaar op huisbezoek te gaan en ieder voor 25 nieuwe leden te zorgen. Hij is de eerste die zich voor deze Vijfduizend Actie aanmeldt. Natuurlijk is niet iedereen zo'n „superman” en er zijn nu eenmaal kampioenen die nooit te verslaan zijn. . . Zo'n kampioen-ledenwinnaar is de heer Pijlman uit Emmen.

Maar wie weet wordt de handschoen die hij de afdelingen toewerpt, hier en daar opgenomen? Hij hoopt in ieder geval niet „dat het verloren geklopt is aan Doofmansdeure, zoals Guido Gezelle dichtte”.

Stelling

De ziekmakende invloed van het ziekenhuis moet niet worden onderschat.

(H. W. Schuur, Groningen)

Plaats maken

Op ZATERDAG 6 OKTOBER 1984 organiseert de Humanistische Werkgroep Geestelijk Gehandicapten (H.W.G.G.) een dag met als thema:

„PLAATS MAKEN”

De bedoeling is om na te gaan wat het Humanistisch Verbond voor geestelijk gehandicapten, ouders en naaststaanden zou moeten doen, op het gebied van levensbeschouwing en levensovertuiging. Belangstellenden voor deze dag kunnen zich opgeven bij de secretaresse van de Werkgroep: Mevrouw F. Knap-van Rij

Postbus 114
3500 AC UTRECHT

Te zijner tijd ontvangen zij informatie over plaats, tijd en over de kosten die aan deze dag zijn verbonden.

Nationaal appèl

De Federatieraad van de FNV heeft definitief het sein op groen gezet voor het organiseren van een werkonderbreking van een kwartier op donderdag 10 mei. De werkonderbreking die van kwart voor twaalf tot twaalf uur zal duren is bedoeld als ondersteuning van een nationaal appèl op parlement en regering om af te zien van het voornemen tot plaatsing van kruisraketten in ons land.

De werkonderbreking is ingebed in een actieweek die van 6 tot en met 12 mei wordt georganiseerd door het Komife Kruisraketten Nee (KKN), waarin ook de FNV vertegenwoordigd is.

OVERWELDIGENDE BELANGSTELLING

Wooncentrum verstandelijk gehandicapten officieel in gebruik

In het centrum van Amersfoort heeft Humanitas een wooncentrum voor 18 verstandelijk gehandicapten gebouwd, met medewerking van de plaatselijke woningbouwvereniging. Hoewel dit wooncentrum al enige maanden als zodanig in gebruik is vond de officiële opening plaats op 17 maart door de staatssecretaris van Welzijn, Cultuur en Volksgezondheid, de heer drs. J. P. van der Reijden.

In de prachtig gerestaureerde – nabij het wooncentrum gelegen – Sint Aegtenkapel, die plaats biedt aan 200 mensen, vond de officiële opening plaats van het „huis in het hart van Amersfoort: Nieuwstraat 20”. De belangstelling voor deze opening was zó overweldigend dat veel bezoekers genoeg moesten nemen met een staanplaats.

Onder de aanwezigen waren vertegenwoordigers van gedeputeerde staten, het college van B en W van Amersfoort, ambtenaren van WVC, bevriende instellingen en vele anderen.

De belangrijkste aanwezigen waren uiteraard de 18 bewoners zelf, hun ouders en verzorgers en het personeel van het wooncentrum. De heer H. J. Limper van het plaatselijke bestuur leidde de verschillende sprekers met een kort woord in: allereerst de voorzitter, de heer H. J. van Gelder, die over de motieven van Humanitas sprak om met het werk voor verstandelijk gehandicapten aan de gang te gaan en niet alleen in Amersfoort, maar ook elders in het land. „Onze eerste prioriteit ligt op het terrein van de kleinschalige woon-

Staatssecretaris van W.V.C. drs. J. P. van der Reijden tijdens openingsrede in Aegtenkapel.

voorzieningen, zoals gezinsvervangende tehuizen, dependances, begeleide kamerbewoning en dergelijke. Op die terreinen bestaat een algemene behoefte die gevoeld wordt vanuit de gezinnen, maar ook vanuit de grote inrichtingen of instituten voor verstan-

delijk gehandicapten”, aldus Van Gelder. Verder merkte hij op: „Waarom vindt er geen snellere doorstroming naar gezinsvervangende tehuizen plaats, maar moeten er zo nodig fazehuizen gebouwd of gerealiseerd worden binnen de omheining van de inrichting, ondanks dat het hier dikwijls gaat om bewoners die beschikken over een redelijke tot behoorlijke mate van zelfredzaamheid?”

„Als er één schaap over de dam is, volgen er meer”, zo illustreerde staatssecretaris Van der Reijden zijn verwachting dat Humanitas kans zal zien op korte termijn gezinsvervangende tehuizen te openen in Warnsveld, waar het gezinsvervangend tehuis overigens al langer dan een half jaar operationeel is, in Bunnik, Den Haag en in Amsterdam. De heer Van der Reijden sprak nadrukkelijk de wens uit, dat er spoedig nog meerdere zullen volgen. Hij overhandigde daarna plechtig de sleutel van het wooncentrum aan de oudste bewoonster, mevrouw Wies Hoekstra.

Eigen uitgangspunten

De landelijk voorzitter van Humanitas, de heer Dr. H. Rengelink, ging vooral in op de uitgangspunten die de Vereniging wil hanteren in dit werk voor verstandelijk gehandicapten. Deze uitgangspunten vormen de basis voor een zeer bepaalde methodiek waarin de gehandicapte zelf centraal staat en binnen de grenzen van zijn mogelijkheden zelf zijn lot mag bepalen.

Je kunt dit werk niet doen door vanuit een soort nulpunt te beginnen en dan maar te zien waar je uitkomt, zo betoogde hij. Integendeel, Humanitas start niet vanuit een nulpunt, maar vanuit een duidelijke visie op mens en maatschappij.

Aan het slot van zijn toespraak wendde de heer Rengelink zich tot de bewoners en bood een tafeltennistafel met toebehoren aan.

Verder was er nog een lange rij sprekers en spreeksters.

Namens het Humanistisch Verbond werd aan alle bewoners een cadeautje gegeven, namens de ouders een „brievenwand”.

Daarna ging het in optocht naar de Nieuwstraat, waar het wooncentrum gevestigd is en dat de vele belangstellenden nauwelijks kon bevatten.

De dag werd besloten met een diner voor alle bewoners en genodigden in het Hotel Evert Kupers.

Voor muziek en zang zorgden de bewoners zelf. In een gezellige en ongedwongen sfeer werd deze feestelijke dag besloten.

... de gelukkige bewoners ...

A. van Oosten.

Prof. dr. ir. Hugo Priemus

In onze serie Samenleving in Beweging gaan we in de komende nummers van Van Mens tot Mens aandacht besteden aan het onderwerp „wonen” in de uitgebreidste zin van het woord. Als start: een interview met prof. dr. ir. Hugo Priemus (42), hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Delft, afdeling Bouwkunde, waar hij na het gymnasium te zijn afgelopen, ook zelf studeerde om na zijn promotie in Rotterdam „nog even economie te gaan doen.” Als hoogleraar, „met als leerstoel volkshuisvesting”, is hij gehuisvest op de 9de verdieping van „Bouwkunde”. Een krappe behuizing op het eerste gezicht, maar misschien lijkt dat maar zo? De wanden gaan schuil achter stellingen die volgestouwd zijn met ordners en mappen; ook de tafel en bureaus zijn overdekt met stapels papieren. Een immense papierwinkel, waarin hij feilloos de weg weet.

Het onderwerp volkshuisvesting – sinds 1971 een specialisatie van de TH – benadert hij vanuit een sociologische („ik pakte een jaar sociologie mee”), een economische en technische invalshoek. Om met die eerste invalshoek te beginnen willen we graag weten „wat wonen méér is dan een dak boven je hoofd.”

Wonen is mèèr dan een dak boven je hoofd

„In het Engels is wonen „to live” en dat is erg aardig omdat men daar dus taalkundig geen onderscheid maakt tussen wonen en leven. Wij hebben dat onderscheid wel, maar in feite zijn die twee dingen enorm met elkaar verweven en de mensen zijn dan ook nauwelijks in staat om het wonen te isoleren van de rest van hun bestaan. Maar ik denk dat de betekenis van wonen erg subjectief is: voor de één betekent het iets heel anders dan voor de ander. Als het om de vraag gaat wat wonen méér is dan een dak boven je hoofd, krijg je te maken met de intimiteit van een bepaalde leefeenheid, of dat nou om een gezin, een woongroep of een alleenstaande gaat. Wonen is een soort thuis-basis met de mogelijkheid in beslotenheid met mensen waarmee je een nauw contact hebt samen te zijn, maar tegelijkertijd is het ook een uitvalsbasis van waaruit je in contact treedt met anderen.

Voor de rest is het een adres hebben, waarop je voor iedereen bereikbaar bent. Dan is er ook sprake van een wooncultuur: mensen geven op een bepaalde manier vorm aan het wonen waarbij het dan niet om een paar simpele behoeften gaat. Bij dat vormgeven gaat het vooral om de vrijheid die je daarbij hebt. Je moet niet allerlei belemmeringen opgeworpen krijgen bijvoorbeeld door de huisbaas of door de overheid. De vraag is dus of je in feite de mogelijkheid hebt om een stempel te drukken op de woonsituatie en of je degenen bent die zelf woont of die gewoond wordt door anderen.”

– Houdt dat voor u in dat iedereen over een woning zou moeten beschikken die aangepast is bij zijn behoeften?

Hugo Priemus: „Eigenlijk zou iedere woning aanpassingsmogelijkheden in zich moeten hebben. Maar . . . een woning is niet van elastiek en als je klein behuist bent en het zesde kind is op komst, kun je natuurlijk beter verhuizen dan het met aanpassingen te proberen. Ik denk wel dat het erg belangrijk is om woningen zodanig te ontwikkelen dat je – voor zover je daar behoefte

aan hebt – de woning zou kunnen aanpassen aan de omstandigheden. Dat kan voor een deel door bijvoorbeeld via een zolder of kelder meer ruimte scheppen, maar het betekent ook dat je technische voorzieningen moet kunnen treffen zoals kastjes slopen, zonder dat het huis in elkaar stort.”

– *Over slopen gesproken: hebt u een voorkeur voor slopen en nieuwbouw of bent u meer voor renovatie?*

Hugo Priemus: „Ik ben voor alles: er zijn situaties dat er niets anders op zit dan een huis te slopen, er zijn ook situaties waarin verbetering nog steeds goed mogelijk en betaalbaar is. Dat laatste is belangrijk, want als renovatie tot onaanvaardbare huur-konsequenties leidt, zal je in bepaalde situaties moeten zeggen: hier is sloop de enige oplossing.”

– *Nog even terug naar de aanpassing van een woning. De aanpassing van bijvoorbeeld een bejaardenwoning bestaat veelal uit „minder vierkante meters”. Dat betekent voor oudere mensen vaak bijna alles wegdoen als ze gaan verhuizen.*

Hugo Priemus: „Ik heb al gezegd dat eigenlijk alle woningen aangepast zouden moeten zijn, want ik vind het heel griezelig om te zeggen, dát moet je bij bepaalde woningen wel doen en bij de rest niet. Máár aan de andere kant, kan ik me ook best voorstellen dat er voorzieningen zijn die je wel in bejaardenwoningen aanbrengt, maar niet in andere woningen. Ik denk hierbij aan alarmsystemen en dat soort zaken meer. Er is geen enkel bezwaar tegen om te zeggen: die woningen zijn bedoeld voor oudere mensen. En wat dat kleinere oppervlak betreft: een reden voor mensen om naar zo'n woning te gaan, is vaak dat ze niet de hele dag bezig willen en kunnen zijn met het schoonhouden van hun huis. Máár, dat mag je ook niet overdrijven. Ook oudere mensen willen wel eens een logé over de vloer hebben. Dat je alle rommel, die je in je leven hebt verzameld wilt meenemen is te begrijpen, maar niet noodzakelijk.

Inderdaad zijn de bejaardenwoningen van vlak na de tweede wereldoorlog wel erg nauw om de mensen heengebouwd. Overigens is dat in verzorgingshuizen veel en veel erger. Een zelfstandige bejaardenwoning is heilig vergeleken bij de paar vierkante meters die je toegewezen krijgt in een verzorgingshuis. Als een alleenstaande een bejaardenwoning voor twee personen betreft, begint het aardig wat te lijken. Met een kamer of drie – en dat hoeven dan geen balzalen te zijn – kun je spreken van een behoorlijk geutiliteerde woning.”

– *Er is een tendens gaande om op zeer jonge leeftijd zelfstandig te gaan wonen, maar ook als jongeren een relatie hebben, geven ze vaak de voorkeur aan apart wonen. Wordt met zo'n tendens rekening gehouden wat de toekomstige volkshuisvesting betreft?*

Hugo Priemus: „De manier waarop gewoond wordt hangt enorm nauw samen met de manier waarop huishoudens worden gevoerd. Een tijd lang is

dat heel overzichtelijk geweest: een huishouden liep vrij identiek met een gezin met kinderen; daarin kon je nog bepaalde fasen onderscheiden en dan kon je huizen gaan bouwen. Dat is natuurlijk aardig, maar... er is inderdaad een ontwikkeling gaande van lat-relaties, gescheiden gezinnen, eenouder-gezinnen, homofiele relaties, culturen van buitenlanders die zich op een andere manier groeperen dan wij gewend zijn. De woningvoorraad zou daar wel zoveel mogelijk bij afgestemd moeten zijn. Daar wordt wel over nagedacht, maar ik denk eerlijk gezegd nog niet voldoende. Het probleem is dat je niet alleen de nieuwbouw op al die veranderingen moet afstemmen, maar óók de woningvoorraad, die gebouwd is toen lat-relaties e.d. nog niet bestonden. In 't algemeen gesproken is de woningvoorraad nog te veel afgestemd op

Twee categorieën hebben behoefte aan een grotere gemeenschappelijkheid: ouderen en jongeren.

het klassieke gezin, waarvan er nog steeds een heleboel zijn en nog wat minder goed op al die bijzondere of afwijkende woonvormen.”

– *Tot die bijzondere woonvormen rekent u ook woongroepen? Sommige onderzoekers voorspellen de woongroep een grote toekomst. Dat zou ook weer eisen stellen aan de toekomstige woningbouw...*

Hugo Priemus: „Ik betwijfel of de woongroep een algemene trend is. In de loop der jaren is er nogal geëxperimenteerd met gemeenschappelijke voorzieningen en soms met gemeenschappelijke ruimten om ú tegen te zeggen. En wat blijkt? Het gebruik ervan baart de nodige zorgen en soms leiden die ruimten een kummervol bestaan. Ik denk dus dat er in het algemeen gesproken juist sprake is van een voortschrijdende individualisering, waarbij mensen zich op eigen stelling terugtrekken en nogal huiverig zijn om dingen samen te doen. Maar het belangrijkste is dat er niet één trend is waar iedereen aan onderworpen is; het spannende is juist dat er – vooral in de laatste jaren – zeer uitlopende trends zijn. Daartoe horen ook de woongroepen, waarbij de economische achtergrond een rol speelt.

Er zijn heel duidelijk twee categorieën die behoefte hebben aan een grotere gemeenschappelijkheid en gezamenlijkheid en dat zijn de ouderen en de jongeren. Zeer onlangs hadden wij hier een studiebijeenkomst over woongroepen en van heinde en verre kwamen daar veel jongeren en veel ouderen op af. Daarnaast zou ik niet alle mensen de kost willen geven, die gewoon in „een eigen huis met een tuintje” willen wonen; óók die ontwikkeling is heel duidelijk en sterk.”

– *Tegenwoordig wordt er ook nogal eens – gesproken over integratie van jongeren en ouderen. Ik geloof niet dat*

jongeren en ouderen dat zelf ook willen?

Hugo Priemus: „Ik ben er voorstander van dat je in je woonomgeving zeer verschillende soorten, kleuren en leeftijden van mensen meemaakt. Maar de praktijk is weerbarstiger dan het ideaal. We hebben zelf onderzoek gedaan in wooncentra voor ouderen en het algemene beeld is toch, dat er maar een minderheid van mensen is die echt duidelijk zegt: „die integratie van verschillende leeftijdsgroepen zien wij als een groot voordeel.” De meerderheid begint toch met allerlei praktische bezwaren van kinderen die herrie maken, etc. Ik denk wel dat je in de praktijk zou kunnen proberen om die integratie zoveel mogelijk te bevorderen, maar je moet niets afdwingen. Er zijn voorbeelden dat men hiermee begon, maar daarna vinden er toch verhuisbewegingen plaats, die vrijwel altijd gepaard gaan met een homogener worden van de omgeving. Op een bepaalde manier corrigeert de markt zich zelf.

In enquêtes zegt men: ja mooi hoor, gemengd, maar in de praktijk zoekt men naar mensen die in het zelfde schuitje zitten. Zo vindt men ook dat buitenlandse groepen verspreid over de wijken zouden moeten wonen, maar dan blijkt dit door die groepen helemaal niet te worden gewaardeerd. De bedoeling is wel buitengewoon fraai, maar in de praktijk is het minder fraai. Maar als je niks doet, kies je zeker de weg van de minste weerstand en „dat soort soort zoekt”, waarmee je automatisch een segregatieproces op gang zet. Ik denk dus dat het op zichzelf nuttig is om die integratie niet af te dwingen, maar dat je wel een zeker contact tussen de verschillende bevolkingsgroepen moet stimuleren, zodat je in ieder geval ervaart dat er andere mensen bestaan dan de klasse of „het soort” waartoe je zelf hoort. Afdwingen heeft gevaarlijke bij-effecten, maar ik kan me goed voorstellen dat men steeds weer probeert deze dingen te stimuleren en daar dan bepaalde vormen voor wil bedenken.”

– *Ik denk dat een ideaal woonbeleid dus een utopie is? Of zou dat wel kunnen bestaan?*

Hugo Priemus: „Als je over idealen gaat spreken, spreek je over zaken waarbij praktische dingen even zijn verwaarloosd. Daarom is het gesprek daarover niet erg vruchtbaar en ten tweede als je over een ideaal beleid praat, veronderstel je dat er één waardenstelsel is dat voor iedereen geldt. Ik denk eigenlijk dat een ideaal beleid een beleid zou moeten zijn, dat een aantal dingen erkent en dus erkent dat er over wonen verschillend wordt gedacht; een beleid dat niet zomaar allerlei voorschriften kan afdwingen maar tijdig rekening houdt met de ontwikkelingen die gaande zijn. Als je die gaat bagateliseren en negeren krijg je óf een beleid dat niet werkt en dat aan alle kanten wordt gesaboteerd óf een beleid dat wel werkt, maar dat gigantische sanc-

vervolg op pag. 10

ties en allerlei controle mechanismen noodzakelijk maakt."

– In Den Haag praat men er nu over om mensen die het kunnen betalen – via een extra heffing te dwingen, naar duurder woningen te verhuizen. Dat werkt toch niet? Mensen willen om allerlei redenen immers blijven zitten waar ze zitten?

Hugo Priemus: „Dat is nu een voorbeeld voor het laatste punt dat ik noemde! Je kunt zeggen een doorstromingsheffing brengt geld in het laadje en dat geld komt van mensen die het kunnen betalen, dus dat is reuze eerlijk. Daar kunnen we dan weer andere mooie dingen voor de volkshuisvesting mee gaan doen. Máár... er staan heel grote schaduwkanten tegenover. Het is een maatregel waarvan volledig vaststaat dat het niet geaccepteerd wordt door de mensen die zo'n heffing krijgen opgelegd en die zullen alles gaan proberen om zo'n heffing te ontduiken. Je krijgt dus een soort collectieve sabotage. Er zit evenwel nog een andere kant aan deze zaak. We hebben in Nederland een breed subsidiebeleid in de volkshuisvesting. Die subsidie gaat niet alleen naar de allerarmsten maar ook naar mensen met redelijke inkomens. Het is een groot goed dat wij een gesubsidieerde sektor hebben van een gemengde bevolking, waarbij zich in het algemeen geen ghettoverschijnselen voordoen. In andere landen is dat soms wel het geval: daar word je met de nek niet aangekeken als je in een bepaald complex woont.

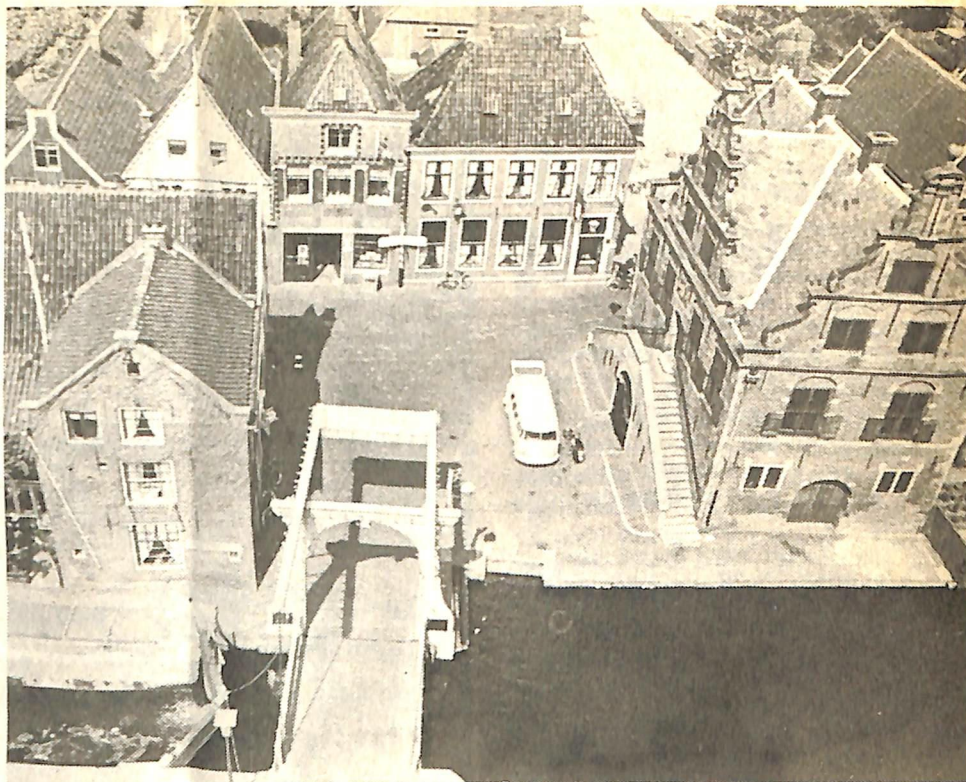
Als je nou met een doorstromingsheffing gaat pesten om te proberen de mensen die daar zitten weg te krijgen, ga je toch stap voor stap naar ghettovorming toe! Je krijgt dan immers een situatie dat in een bepaald soort woningen mensen met een laag inkomen wonen en een ander soort woningen die bestemd zijn voor mensen met een hoog inkomen. ZO hanteer je toch een voorsoortemechanisme. Ik geloof dat zo'n maatregel alleen maar segregatiebevorderend werkt en dat lijkt mij een bijzondere hoge tol voor een paar overheidscenten. Bovendien vind ik dat zo'n beleid haaks op een goed volkshuisvestingsbeleid staat."

– Waarom wordt er – als er gesproken wordt over kwaliteit van het wonen – zo weinig gesproken over geluidshinder?

Hugo Priemus: „Oh, er wordt de laatste jaren wel degelijk over geluids- en warmte isolatie gesproken, zeker als het om nieuwbouw gaat. Helaas kun je niet op slag de hele woningvoorraad gaan aanpassen. In het algemeen gesproken kun je iedere woning geluid dicht maken, maar dat loopt wel in de papieren. Wij hebben meer dan 5 miljoen woningen in Nederland, als je daarmee zou beginnen, ben je nog niet klaar..."

– Is 5 miljoen voldoende om iedereen te kunnen huisvesten? Of moet er nog worden bijgebouwd?

Hugo Priemus: „Ik neem aan dat wij tot

Zó wonen: droom van velen...

onze laatste snik zullen meemaken dat er wordt bijgebouwd, maar dat tempo zal geleidelijk aan wel teruglopen. Aan de ene kant heeft dat te maken met het teruglopen van geboortes, waardoor een stuk behoefte-groei wegvalt. Bovendien hebben we lange tijd een groot immigratie overschot gehad en ook dat is nu weg. Daar staat wel tegenover dat een deel van de bestaande woningen geleidelijk aan vervangen moet worden en het accent verschuift steeds meer naar alle mogelijke aanpassingen in de voorraad. In dit verband moet mij van

De huurders hebben heel zwakke positie: daar ligt een terrein braak.

het hart dat de inbreng van de bewoners hierbij wel erg gering is. De bewoner-eigenaar kan vrij redelijk bij het beheren van zijn woning zijn gang gaan, hoewel hij ook bij de bouw van zijn eigen huis in het algemeen weinig heeft in te brengen. Dat is voor een kleine bevoorrechte groep weggelegd. De huurder heeft evenwel een heel zwakke positie en ik vind dat hier een heel terrein braak ligt voor huurderscommissies e.d. Bij de woningcorporaties bestaat wat dit betreft een hoop koudwatervrees. Ze zeggen al gauw: de mensen hebben er geen verstand van als het om nieuwbouw gaat en wij moeten nu eenmaal aan de toekomst denken..."

– Denkt men inderdaad aan de toekomst?

Hugo Priemus: „Dat doen ze meer op de manier van: de crisis gaat wel een

keer over; wij moeten nu de kwaliteit brengen die de tand des tijds kan doorstaan. De bewoners denken er echter alleen maar aan of ze de huur kunnen opbrengen.

De bewoners van nu zouden veel meer inbreng moeten hebben om te voorkomen dat de problemen allemaal naar de toekomst worden verschoven en dat er alleen maar mooie dingen worden gebouwd die voor de meeste mensen onbetaalbaar zijn."

– Kunt u als deskundige de gang van zaken beïnvloeden?

Hugo Priemus: „Je moet dat natuurlijk niet overschatten. Ik denk dat onderwijs hierbij een grote rol speelt. Wij leiden studenten op in de volkshuisvesting en zij belanden op allerlei plekken waar woningen beheerd en ontwikkeld worden en waar het beleid wordt gemaakt. Vooral op het niveau van gemeenten en woningcorporaties. Als je nu een generatie studenten een aantal problemen kunt bijbrengen en hen kunt doordringen voor welke belangen ze moeten opkomen, kan het effect dat je nastreeft op een bepaald moment redelijk groot zijn. Daarnaast kun je onderzoek doen, waardoor je de waarheid op tafel kunt krijgen. Daarvan kan iedereen die die besluiten neemt, kennis nemen. Een derde lijntje is dat je rechtstreeks betrokken wordt bij de ontwikkeling van besluitvorming, bijvoorbeeld via de Raad van de Volkshuisvesting waarvan ik deel uitmaak. De Raad adviseert bewindslieden en regelmatig vragen gemeentebesturen die met concrete dingen bezig zijn om advies. Maar ik denk dat onderwijs en onderzoek meer zoden aan de dijk zet!"

Ank van Zachten

Zelfstandig met vakantie

Een uniek initiatief van een team deskundigen uit de gezondheidszorg en revalidatie heeft geleid tot de oprichting van de Stichting Vakantie en Handicap, een organisatie die er voor gaat zorgen dat de lichamelijk gehandicapten in de toekomst geheel zelfstandig met vakantie kunnen. De nieuwe stichting heeft zojuist in Puget-sur-Argens (nabij Fréjus/Saint Raphaël) zijn eerste Hulpdienst „Côte d'Azur" ingericht. Waar ervaren personeel de gehandicapte vakantieganger met raad en daad terzijde staat.

Met de nieuwe hulpdienst kan de gehandicapte zelfstandig, individueel, met familie of bekenden op reis gaan met het veilige gevoel altijd hulp in de buurt te hebben, op dezelfde wijze als hij of zij het thuis gewend is. Deze eerste hulppost in Frankrijk is dag en nacht, zeven dagen per week, telefonisch bereikbaar (telefoon: 94 456095). Men beoordeelt daar hotels, pensions, restaurants, campings, stranden op toegankelijkheid en mogelijkheden (sport, diëten, etc.). De gehandicapte vakantieganger kan daar alle informatie inwinnen; vervoer kan worden geregeld en contact met de Franse gezondheidszorg worden begeleid.

Wie meer over deze nieuwe hulpverlening wil weten, kan bellen of schrijven naar de Stichting Vakantie en Handicap, Scharlo 47, 1815 CN Alkmaar, telefoon: (072) 12 69 42.

Diploma's

In het gebouw van de Stichting Bijstand Buitenlandse Werknemers te Apeldoorn, vond maandagavond 2 april j.l. een feestelijk gebeuren plaats; vijf van de zeven Turkse jongens die de cursus „Nederlandse taal en elektrisch lassen voor etnische minderheden" hadden gevolgd, ontvingen uit handen van de wethouder van onderwijs, de heer H. Sterken hun diploma. Extra feestelijk was het, omdat de Turkse Vrouwenvereniging voor hapjes en drankjes had gezorgd. Helaas deelden twee jongens niet in de feestvreugde: zij hadden het niet gehaald en helaas is overdoen er niet bij, omdat... de subsidie kraan voor dit project is dichtgedraaid!

Humanistisch Vormingsonderwijs

De Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs (H.V.O.) heeft een brochure samengesteld met informatie over diverse facetten van het humanistisch vormingsonderwijs, zoals: Nederland een bont geheel van godsdienst en levensbeschouwing; Onderwijs: apart en samen; Humanisme: theorie en praktijk enz. (met verwijzing naar literatuur over de verschillende onderwerpen).

Wat het invoeren van dit onderwijs op een school betreft citeren wij uit het laatste hoofdstukje:

Het invoeren van humanistisch vormingsonderwijs op een school gebeurt meestal op initiatief van ouders. Zij bespreken dit vaak met het schoolteam. Een ouderkommissie, schoolraad kunnen over het realiseren hiervan contact opnemen met een plaatselijke of regionale werkgroep hvo. Als het advies hiervan (nog niet bekend is, kan het landelijk sekretariaat van het hvo worden benaderd. (Postbus 114, 3500 AC Utrecht 030-318145 tst 35).

H.O.M. – Delegatie terug uit Midden-Amerika

Op 25 febr. j.l. keerde op Schiphol een delegatie van het Humanistisch Overleg Mensenrechten, bestaande uit de Kamerleden Ter Beek (P.v.d.A.) en tevens voorzitter HOM, Weisglas (VVD) en Gualthérie van Wezel (CDA) en verder de deskundigen op mensenrechtengebied Thoolen (Stichting Informatie Mensenrechten) en Van Veenen (HOM) van hun reis naar Midden-Amerika en de V.S. terug.

Zij onderzochten de mensenrechtensituatie met name in Nicaragua en El Salvador.

In dit onderzoek betrokken zij niet alleen zaken als politieke gevangenen en martelingen, maar ook de sociaal-eco-

nomische mensenrechten zoals de gezondheidszorg, censuur en de levensstandaard.

Een verslag van de delegatie komt binnenkort uit, maar op Schiphol bleek al dat de meningen van de diverse delegatieleden enigszins uiteenliepen, al naar gelang hun politieke kleur. Gemeenschappelijk was echter de (gematigd) positieve houding tegenover de mensenrechtensituatie in Nicaragua, de bezorgdheid over te grote militaire aanwezigheid van de V.S. in dit gebied en de (kleine) hoop, dat de verkiezing van Duarte in El Salvador in dit land enige ontspanning zal brengen.

De delegatie heeft ook gesprekken gevoerd in Washington met Amerikaanse bewindslieden en parlementariërs, waarbij zij een open oor vonden voor hun bevindingen.

A.L.

Opa weet waarover hij praat . . .

WUSHEID VAN DE GRUSHEID over ouderen en wetenschap.

Wie in onze tijd iets in de melk te brokkelen wil hebben moet weten waarover hij/zij praat. Dat geldt ook voor ouderen die hun stem willen laten horen. Ouderen-emancipatie is hecht verbonden met het beschikken over gefundeerde oordelen omtrent zaken die in onze gemeenschap spelen en óók ouderen aangaan. Daarom moeten ouderen spreken vanuit kennis van zaken. Het geldt eens te meer daar ouderen momenteel weinig macht vertegenwoordigen. Om een redelijk aandeel in de macht binnen onze samenleving te verkrijgen is een gedegen kennis vereist. Zonder dit laatste blijft men als regel een machteloze, mopperende toeschouwer, terwijl anderen de dienst uitmaken. Op grond van terechte of vermeende wijsheid bepalen die „zij” de algemene gang van zaken.

Nog altijd geldt dat kennis macht is of beter, dat het langs de weg van de kennis mogelijk is een aandeel in de macht te verwerven, wat wil zeggen: daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen. De kennis-is-macht-is-maatschappelijke-invloed filosofie is de belangrijkste reden waarom de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid en het Nederlands Instituut voor Gerontologie een nieuwe uitgaven-reeks onder de titel „OUderen Wetenschap” is gestart. Op 19 maart jongstleden werd deze reeks aan pers en belangstellenden gepresenteerd.

Volgens NFB-voorlichter Jan van Vlodrop willen meer en meer ouderen betrokken zijn bij wat nu nog over hun hoofden heen over „ouderen” wordt gezegd en voor „ouderen” wordt beslist. Het wordt derhalve hoog tijd, dat

de wijsheid van de grijsheid een belangrijke rol gaat spelen in de maatschappelijke ontwikkelingen van de komende jaren. Het ouderenprobleem, zo men wil het vergrijzingsvraagstuk, is tot nu toe vooral een zaak waar anderen dan ouderen zich druk om maken. Zij bakenen de grenzen van „hun” vraagstuk af en bedenken „hun” beleid om tot oplossingen te komen. Ouderen staan hierbij eenvoudig buiten spel. Natuurlijk kan het anders! En in het licht van de ouderen-emancipatie moet het ook anders! De reeks „Ouderen Wetenschap” is bedoeld om hiertoe een bijdrage te leveren.

Binnen de reeks worden gemakkelijk toegankelijke boekjes uitgebracht over wat de wetenschap omtrent ouderen en ouder worden te berde te brengen heeft. Het geeft argumenten om allerlei maatschappelijke vooroordelen en misvattingen over ouderen te lijf te gaan. Ook worden er van oudere wetenschappers boekjes uitgebracht met studies en filosofieën, die vooral betrekking hebben op de positie van ouderen in de samenleving.

Inmiddels kent de reeks vier uitgaven en zijn er nog vier in voorbereiding. Verkrijgbaar zijn: 1. Over de oudere mens en zijn maatschappij 2. De oudere werknemer 3. Ideeën over ouderen; feiten tegenover mythen 4. Gerontologie; wat is dat?

De boekjes kosten f 5,— per stuk (inclusief verzendkosten) en zijn te bestellen bij de NFB, Eisenhowerlaan 114, 2517 KM den Haag.

Michael Kerkhof

Nieuwe windmolens

De Nederlandse windturbine-industrie heeft een nieuwe generatie windturbines in ontwikkeling. Deze toekomstige turbines (verwacht wordt dat ze over ongeveer twee jaar op de markt zijn) onderscheiden zich van de huidige windmolens door een grotere flexibiliteit. Flexibele rotoren (wieken) en flexibelere masten. Hierdoor werken er minder krachten op de molen en kunnen de, door de verschillende windsnelheden, sterk wisselende krachten beter worden opgevangen. De flexibele wind-turbines zullen ongeveer 30% goedkoper worden dan de turbines die nu verkocht worden.

Bovendien leveren ze 10 tot 15% meer energie. Als deze nieuwe generatie windmolens op de markt komt betekent dat een aanzienlijke versterking van de concurrentiepositie van de Nederlandse wind-turbine fabrikanten ten opzichte van het buitenland.

Ombudsman

De Ombudsman voor windenergie werd in 1982 door de minister van Economische Zaken geïnstalleerd. De Ombudsman stelt zijn diensten kosteloos ter beschikking aan iedereen die met windenergie te maken krijgt.

Gemeenten kunnen een beroep op hem doen, maar ook de leveranciers van turbines en natuurlijk ook de (toekomstige) wind-turbinegebruikers. Het Ombudswerk wordt uitgevoerd onder verantwoording van de Stichting Energie Anders en de Vereniging van Windmolen Gebruikers. Het adres is: Ombudsman voor Windenergie, Postbus 56, 3150 AB Hoek van Holland, telefoon 01747-5241.

Niet voor iedereen

Vlak bij Leeuwarden ligt het recreatiegebied de Groene Ster, een schitterend natuurgebied van duizend hectaren met bossen, slootjes en velden. In dit gebied ligt een bungalowparkje bestaande uit tien geheel stenen bungalows, compleet ingericht met centrale verwarming. Het bijzondere van de bungalows is dat ze speciaal gebouwd zijn voor ernstig gehandicapten. De maten van bijvoorbeeld gang en toilet ruimte zijn afgestemd op rolstoelpatiënten, evenals de uitvoering van de keuken, de deuren en de laaggeplaatste lichtschakelaars. De bungalows worden door de daarvoor in het leven geroepen stichting de Groene Ster op niet-commerciële basis geëxploiteerd. Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de administrateur van de Groene Ster, Postbus 7016, 8903 JA LEEUWARDEN, telefoon: 058-66 81 53.

JOT HANDVEST 1984

Bijna tien jaar geleden zette de Jong Oud Trust voor het eerst haar ideeën over levensloop en ouder worden op papier. Dit resulteerde in het welbekende **JOT/HANDVEST 'Honderd jaar oud'** waarvan zo'n 10.000 exemplaren hun weg vonden naar belangstellenden. Het Handvest bleek een uitstekend middel om de aandacht te vestigen op veranderingen in de levensloop tussen mensen van vroegere generaties en de mensen van nu en vooral, om de aandacht te vestigen op de gevolgen hiervan met betrekking tot het ouder worden.

Wij mensen worden ouder, bereiken gemiddeld een hogere leeftijd dan in het verleden, maar we zijn vergeten erbij stil te staan, was de boodschap. Daardoor was ons levensperspectief gebaseerd op een bestaan dat een gemiddeld aantal levensjaren van 65 nauwelijks te boven gaat, terwijl dit eerder tegen de 80 is komen te liggen en velen zelfs aanzienlijk ouder dan 80-jaar worden. Wat dan te denken van een afbouwperiode die al begint nadat we amper over de helft van de ons toegemeten tijd zijn? Onwerkelijk? Helaas is die onwerkelijkheid de werkelijkheid van alle dag. Men is nog maar nauwe-

lijks de 50 jaar gepasseerd of er doen men allerlei tekenen en wenken op die in de richting duiden van: 'trekt u zich maar terug, u hebt uw tijd gehad'. Maar wat moet men daarmee als er nog jaren voor je liggen? Niets! Het druist zelfs zozeer in tegen de mogelijkheden die elk moment van het bestaan biedt, dat verzet er tegen het enig passend antwoord is. Om in JOT-terminen te spreken; het bedreigt de levensloop, die ononderbroken dient te zijn en waarbij „iedere tijd is leeftijd” als uitgangspunt geldt. Dit is een zaak van iedereen en dus zou ook ieder mens moeten protesteren tegen een levensloop waarbinnen we een aanzienlijk deel van de tijd al bij voorbaat afschrijven.

Noodzaak blijft

In de afgelopen jaren heeft de JOT-boodschap niets aan waarde en betekenis ingeboet. Eerder is het omgekeerde het geval. De noodzaak om aandacht te vragen voor een ononderbroken levensloop is dringender dan ooit. Binnen het kader van de economische crisisherhalingen wordt ouderen in velerlei opzicht de zwarte Piet toegeschoven. Te oud voor dit en te oud voor dat en dus plaats maken voor anderen.

Wat u wilt is uw zorg en verder geen gezeur.

Binnen onze gemeenschap hebben we meer dan genoeg aan ons hoofd. Denk maar eens aan al die ouderen in de derde wereld! U hebt uw natje en uw droogje toch nog. U komt maar eens terug als u zorgbehoevend bent. En zelfs dan geven wij er de voorkeur

aan wanneer u uw eigen oplossingen bedenkt.

Dit alles drukt een mentaliteit uit waartegen bijna iedere oudere oploopt.

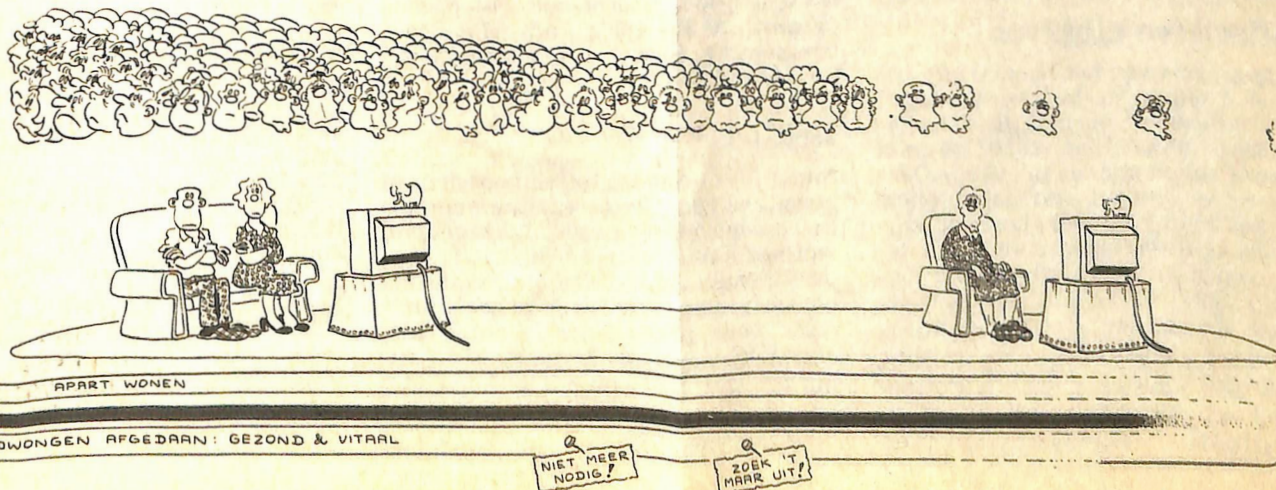
Als Jong Oud Trust hebben we daarom gemeend om ons levensloopverhaal en onze visie op ouder worden vernieuwd en aangescherpt voor het voetlicht te brengen. Met onverkorte handhaving van onze oorspronkelijke boodschap hebben wij ons Handvest herschreven. Het (geïllustreerde) JOT HANDVEST 1984 schetst op pregnante wijze de zaken, waar het bij het ouder worden wezenlijk om draait, wat wij ons ten doel stellen en hoe wij dit doel denken waar te maken. Hierover zegt het Handvest 1984 in het kort:

De Jong Oud Trust staat de bevordering van een ononderbroken levensloop voor. Dat wil zeggen, dat wij streven naar een samenleving waarin;

- ouder worden op eigen waarde wordt geschat,
- leeftijd wordt verlaten als diskriminatiegrond,
- positief wordt ingespeeld op de ontwikkeling in de levensloop,
- bewust gezocht wordt naar functies en taken voor elke levensfase.

Wij zijn van mening, dat hierdoor de kans op een gezonde ouderdom zal worden vergroot. Eerst dan zal onze winst op de tijd „gewonnen leeftijd” kunnen zijn. Via onderstaande activiteiten hopen wij de ontwikkeling in de door ons gegeven richting te kunnen bespoedigen.

Michaël Kerkhof

KORT VAN STOF

Beschut wonen

Humanitas en het Hum. Verbond in Den Haag hebben gezamenlijk bij de gemeente geprotesteerd tegen de gang van zaken rond de bestemming van tien locaties van woningen voor ouderen. De HSHB heeft namens Humanitas en het HV in Den Haag bij het gemeentebestuur bouwvergunningen aangevraagd voor o.a. een tweetal projecten beschut wonen voor ouderen. Gezien de bouwstop op bejaardenoord en de toenemende vergrijzing van de bevolking wordt deze vorm van beschut wonen dringend nodig gevonden. Een interne enquête heeft aangetoond dat er in Den Haag grote belangstelling voor de bouwprojecten is. Inmiddels is duidelijk geworden dat de Haagse woningbouwverenigingen alle locaties voor zich opeisen. Uit ambtelijke contacten is gebleken dat een christelijke bouwvereniging voor Humanitas en het HV in Den Haag zou moeten gaan bouwen. Dit stuit behalve op praktische ook op principiële bezwaren: de humanistische organisaties willen ook in Den Haag hun bouwrechten.

Europa Cultuur Toekomst

Het Nederlands Theater Instituut organiseert in de maanden mei en juni van dit jaar in nauwe samenwerking met het politiek cultureel centrum Populier/Balie en andere instellingen een manifestatie onder de titel Europa Cultuur Toekomst. Er zijn „publieke gesprekken” over o.a. racisme en discriminatie, filosofie en Europese cultuur, jongerencultuur en er worden tentoonstellingen en forumdiscussie gehouden, enz. Programma aanvragen bij Europa Cultuur Toekomst, Ned. Theater Instituut Postbus 18304, 1000 GH Amsterdam.

Collectieve uitgaven

Onderzoekers van het Sociaal en Cultureel Planbureau hebben berekend dat de uitgaven binnen de sector sociale zekerheid in het jaar 2030, 1,4 maal zo hoog zullen zijn als in 1981. AOW-uitkeringen vragen dan het dubbele van het bedrag in 1981, maar de kinderbijslag-uitkeringen zullen zijn teruggelopen tot tweederde van het bedrag in 1981. Deze en nog veel meer gegevens vindt u in „Collectieve uitgaven en demografische ontwikkeling 1970-2030”. Bestellen door vooruitbetaling op giro 751, t.n.v. Distributiecentrum Overheidspublicaties,

Postbus 20014, 2500 EA Den Haag onder vermelding van ISBN 90 346 0239 7

Vrijwilligers

In 1977 startte het NIVON (Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk) een cursusproject „School voor vrijwilligers” met het doel actieve vrijwilligers in het vormings- en ontwikkelingswerk voor volwassenen te ondersteunen. Met financiële hulp van het ministerie WVC kon dit project op zijn merites worden bekeken en de uitkomsten hiervan zijn in een boeiend rapport neergelegd met suggesties voor een nieuwe cursusopzet. Te bestellen bij NIVON, prijs f 6,— exclusief verzendkosten, P.C. Hooftstraat 163, 1071 BV Amsterdam. tel. 020-73 40 54.

Basisinkomen

De PPR-Studiestichting heeft een brochure uitgegeven over het „Basisinkomen”, waarin een schat aan informatie over dit hedendaagse vraagstuk. Een aantal stellingen is er ook in opgenomen, zoals: „Basisinkomen betekent ontkoppeling van arbeid en inkomen, de plicht om te werken verdwijnt; iedereen krijgt de keuze om betaald werk te doen; vrijwilligerswerk, huishoudelijk werk, studie of welke andere activiteit dan ook, dus óók luiheid”. Bestellen door overmaken van f 5,60 op postgiro 214 463 3 t.n.v. PPR-Studiestichting, Singel 277, Amsterdam. tel. 020-22 73 42.

Beklag

Sinds 1977 bestaat „de beklagregeling gedetineerden”. Deze regeling voorziet in een behoefte, aldus onderzoekers van het Kriminologisch Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, maar het vertrouwen erin is niet zo groot; dat geldt voor zowel gedetineerden als voor personeel van gevangenissen en huizen van bewaring. Op bepaalde punten zijn er verbeteringen mogelijk, luidt hun conclusie.

Muziekinstrumenten

Het Kollektief Internationale Nieuwe Scène zamelt muziekinstrumenten in voor Nicaragua. Dus wie oude maar goede instrumenten heeft en ze aan het muziekonderwijs in Nicaragua wil geven kan ze nu kwijt voor een goed doel. Melden bij Postbus 13 005, 3507 LA Utrecht of bij Rosette Goeyens, Hertstraat 7, 2100 Deurne (Bel.)

Het Rode Kruis

Het Rode Kruis meldt „dat 1983 het jaar 1982 heeft overtroffen wat betreft verzoeken om hulp voor het buitenland.” In 1982 werd er nog 26 x een oproep om bijstand gedaan, in 1983 was dit 36 maal. De bijstand werd gevraagd zowel in de vorm van geld en goederen als van personele inzet. Verreweg de meeste oproepen hadden betrekking op droogtesituaties, overstromingen en aardbevingen.

Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden

De televisieprijs die sedert 1969 door de N.V.V.S. jaarlijks wordt uitgereikt ging in 1983 naar de RVU educatieve omroep voor haar serie educatieve uitzendingen „Horen, zien en zeggen.”

Verhuisberichten

Het nieuwe adres van het Platform Vrijwilligerswerk luidt: Volmerlaan 20, 2288 GD Rijswijk. Ook het telefoonnummer is veranderd en is nu: 070-904543. Op het hierbovenvermelde adres zetelt thans ook de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn. Het telefoonnummer luidt: 070-949515.

Tandplak

Dat het gebruik van zetmeel en vooral suiker een bedreiging vormt voor ons gebit zal niemand meer onbekend zijn. Ook het ontstaan van tandplak en tandsteen zijn hiervan het gevolg. Er zijn nu z.g. plakverklidders in de handel, die aanwezige tandplak rood kleuren zodat men zelf kan vaststellen of het gebit schoon is. Informatie hierover bij de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde te Nieuwegein. Tel. 03402-41284.

Hobby '70 Hoogeveen

Van 24 t/m 28 oktober zal de inmiddels landelijk bekend geworden hobby- en vrijetijdstentoonstelling dit jaar weer in de Tamboer worden gehouden. Omdat de voorbereidingen omvangrijk zijn kunt u zich nu al aanmelden en/of informatie inwinnen bij de sekretaris: J. Zwiers, Tapuitlaan 66, Hoogeveen. tel. 05280-65691. U krijgt dan een inschrijfformulier thuis gevonden.

NIEUWS NIEUWS

ult afdelingen en gewesten

ALKMAAR. Aan de notulen van deze afdeling ontlenden we het bericht dat Tini Rijllart zich niet meer voor een bestuursfunctie herkiesbaar stelt. Dat moet een groot gemis betekenen voor deze afdeling, die wij op de voet hebben kunnen volgen dankzij Tini!

EEMLAND. Afdeling Eemland is zeer trots dat staatssecretaris Van der Reyden van W.V.C. de officiële opening op 17 maart van een gezinsvervangend huis in Amersfoort kwam verrichten. Lees hierover elders in Van Mens tot Mens).

AMERSFOORT Op 28 april organiseert „de Vrije Gedachte” een bijeenkomst in de grote zaal van „Amershof”, Snouckaertlaan 11, Amersfoort. Het thema van deze avond zal zijn „de oudere mens”. De bedoeling is dat er geen inleidingen worden gehouden maar dat er slechts een aantal onderwerpen „ter bespreking” wordt aangereikt, zoals woonsituatie, zelfbeschikking over eigen leven en dood, regeringsbezuinigingen voor ouderen etc. Nadere inlichtingen: tel. 02208 - 2585.

FRIESLAND. We maakten in het vorige nummer al in het kort melding van een goedkope manier van reizen in eigen land, zoals dat is uitgedacht en getest door mevrouw Van Schooneveld uit Echterbrug. Haar idee: Nu uitkeringen en pensioenen steeds verder omlaag gaan, zal voor ouderen de vakantie er gauw bij inschieten. Reizen per lijnbus door Nederland is evenwel relatief nog steeds goedkoop en haar ervaringen zijn zeer positief. Aardige mensen, aardige chauffeurs. Het overnachten is echter wel een dure geschiedenis. Vandaar dat ze op het idee is gekomen om een adressenlijst samen te stellen van mensen die min of meer in dezelfde situatie verkeren en voor deze manier van reizen voelen. Veel mensen beschikken over een logeerkamer en wanneer men op ruilbasis bij elkaar zou kunnen logeren met eventueel kostenvergoeding voor de maaltijden, zouden de vakantiekosten aanzienlijk omlaag kunnen. Het gaat er niet om hele vakanties bij elkaar door te brengen, hoewel het daar wel van kan komen. Maar de lijst van beschikbare logeerdressen is bedoeld voor mensen „die onderweg zijn.” Belangstelling voor dit o.i. enige idee? Dan schrijven aan mw. Van Schooneveld-Buur, Roede 50, 8539 SE Echterbrug. Gefrankeerde en geadresseerde envelop insluiten; t.z.t. ontvangt u de adressenlijst. Afspraken moeten

door de reizigers zelf worden gemaakt. Meer informatie bij mw. Van Schooneveld; tel. 05144 - 1960 en bij Gew. functionaris Eric Vrind, tel. 058 - 138617.

DEN HAAG Humanitas, Stichting gezinsverzorging heeft met ingang van 28 februari j.l. een nieuw adres: Ammunitionhaven 553, 2511 XR Den Haag tel. 070-469608.

HEERLEN Op 10 maart j.l. werd door Humanitas Limburg het kinderdagverblijf De Pretmolen in Heerlen officieel in gebruik genomen. En eveneens uit Limburg: het drukkerijproject van de Stichting Ewom is verhuisd naar Kastanjelaan 140, 6431 GN Hoensbroek, tel. 045 - 215 104. Werkloze jongeren volgen hier een trainingsprogramma op het gebied van off-set en zeefdruk. De bedoeling is dat de jongeren na opgedane ervaring doorstromen naar het grafische bedrijfsleven. Het project accepteert alleen niet-commerciële opdrachten.

SCHARSTERLAND. De afdeling Scharsterland meldt in haar jaarverslag een scala van activiteiten die plaats vonden in het achter ons liggende jaar, gericht op vrijwel alle leeftijdsgroepen, zoals een tiener-soos, een disco, een biljartclub, kaart- en biljartavonden voor 50-plussers etc. Uiteraard worden deze activiteiten mede mogelijk gemaakt door de grote inzet van vrijwilligers. Wilt u meedoen? Secretariaat: Zuiderveldplantsoen 4, Joure, tel. 05138 - 4112. Deze afdeling is door de P.v.d.A. uitgenodigd om mee te werken aan het opzetten van een Ombudsteam. In deze moeilijke tijden bestaat bij veel mensen de behoefte om een beetje geholpen te worden „in de warwinkel van ambtelijke instanties.” Belangstellenden kunnen bellen met Marjo Geertsma tel. 05138 - 4112 (Humanitas) of Siep v.d. Valk: 05138 - 4733 (P.v.d.A.)

SMALLINGERLAND. Voor deze afdeling was geen moeite te veel om in het afgelopen jaar de vereniging Humanitas wat meer bekendheid te geven. Zij stonden twee maal met een stand op het Franse pleintje en één keer op de Braderie waar ook ABAL artikelen verkocht werden. Ook bemande Humanitas een van de tien kramen die in verband met de vredesweek op het Franse pleintje stonden, aldus het jaarverslag.

WALCHEREN. De 4 thema-avonden over „arbeid en werkloosheid”, georganiseerd in samenwerking met het Humanistische Verbond, trokken niet de verwachte (grote) belangstelling. Wel goed bezocht werd een viertal bijeenkomsten over euthanasie onder leiding van mevrouw Boogerd-Quaak. Blijkbaar ligt dit onderwerp meer in de belangstelling. . .

ZOETERMEER. In de gezamenlijke nieuwsbrief van het H.V. en Humanitas Zoetermeer dit nieuws: dit jaar komen 40 pupillen in aanmerking voor deelname aan het kamp in het (Humanitas) Hiekerhofs in Drente. Ieder kind „kost 150,— gulden”. Vandaar de vraag of u iets zou willen bijdragen. Giften zijn welkom op gironummer 14506 55 t.n.v. Penningmeester Humanitas Zoetermeer, met vermelding Zomerkamp 1984.

ZWOLLE. In Zwolle wordt gedacht over relatieverbetering met „nieuwe landgenoten”. Nou ja niet alleen gedacht, er wordt ook al iets gedaan, waarbij men werd geconfronteerd met dit probleem: „de Nederlandse vrouwen hadden tijdens het gesprek met Marokkaanse en Turkse zusters wel een beetje moeite met de opmerkingen die de Marokkaanse en Turkse vrouwen vanuit haar cultuur over Nederlandse vrouwen maakten.”

HUMANISTISCH VREDESBERAAD
belegt op zaterdag, 28 april a.s. een studiedag

BURGERLIJKE ONGEHOORZAAMHEID

Plaats: Landelijk Humanistisch Centrum, Oudkerkhof 11, Utrecht (vlak achter het stadhuis)

Tijd: van 10.30 tot ± 15.30 uur

Kosten: geen (vrijwillige bijdrage in de kosten zijn altijd welkom)
Koffie en thee gratis. Deelnemers dienen zelf voor hun lunch te zorgen (broodje meenemen)

Aanmelding: liefst schriftelijk bij HVB, Postbus 114, 3500 AC Utrecht. U ontvangt dan het programma (tevens deelnemersbewijs) en enige documentatie.
Of BO toelaatbaar is en zo ja, wanneer dan wel en wanneer niet, staat naar goed humanistisch inzicht ter ieders persoonlijke beoordeling. Geen stemmingen met meerderheidsbesluiten; misschien enige eensgezindheid. In elk geval kunnen humanisten er niet omheen en daarom rekent het HVB op aller aanwezigheid.

LOTERIJ NIEUWS

Omstreeks de derde week van april zult u weer de acceptgirokaart met bijbehorende folder in uw bus vinden ten behoeve van de Humanitas-Vara-giroloterij, waarvan de trekking is vastgesteld op 25 mei a.s.

Een kortlopende loterij dus, maar wij menen velen van u hiermee een plezier te doen.

De gang van zaken zal de meeste van u wel bekend zijn, maar voor wie voor het eerst meedoet nog even het volgende: De u toegezonden kaart is bedoeld voor 1 x deelname. Wilt u vaker meedoen dan kunt u gewoon een giro- of bankformulier van u zelf gebruiken, maar wel voor elke deelname van f 10,— een apart formulier gebruiken.

U kunt ook het Centraal Bureau van Humanitas bellen (020-739444) en vragen om extra acceptgirokaarten. U krijgt geen loten thuisgezonden maar er wordt door de notaris rechtstreeks getrokken uit de binnengekomen girokaarten.

Wacht u niet te lang in verband met de korte looptijd! Mischien hoort u binnenkort tot de gelukkige prijswinnaars.

HIVOS PPP-aandeel

HIVOS (Humanistisch Instituut voor Ontwikkelingssamenwerking) introduceerde in 1982 het Project Partner Plan (PPP), waarmee HIVOS en allen die aan het plan bijdragen hulp geven aan de allerarmsten in gebieden als Afrika, India, Centraal en Midden Amerika.

HIVOS waagt zich niet aan onnodige experimenten, maar haakt in op projecten die door de mensen in het land zelf al begonnen zijn of waarvoor zij de plannen hebben voorbereid. Initiatieven die pas werkelijk kunnen worden waar gemaakt, als er van buitenaf steun aan wordt verleend.

Naast geldelijke bijdragen zijn daarbij persoonlijke betrokkenheid en daadwerkelijke deelneming aan de projecten van groot belang.

In het afgelopen jaar kon HIVOS in totaal 61 nieuwe projecten goedkeuren in het kader van het medefinancieringsprogramma. De gemiddelde financiering per project lag op f 55.000,— per jaar. 125 andere subsidie-aanvragen moesten echter worden afgewezen eenvoudig omdat de geldmiddelen ervoor ontbraken.

Om die reden zijn er PPP-„aandelen” te koop van honderd gulden. U kunt dit bedrag overmaken op giro 716 000 van Stichting HIVOS, Den Haag met vermelding Aandeel Project Partner Plan. (Deze bijdrage is aftrekbaar voor de belasting!)

Als „aandeelhouder” ontvangt u een paar maal per jaar „nieuwsbrieven” over de gefinancierde projecten in derde wereldlanden. Maar er is méér:

Als aandeelhouder hebt u bovendien het recht om te „solliciteren” naar deelneming aan één van de werkbezoeken in de betreffende landen. Bij toezending van het aandeel ontvangt u automatisch een sollicitatie formulier, om in te vullen als u zich — onder bepaalde voorwaarden — beschikbaar wilt stellen voor het maken van zo'n reis.

Waar is Humanitas bereikbaar

Centraal Bureau

J. W. Brouwerstraat 16, Amsterdam

Tel. 020-739444
(9.00-12.30 —
13.30-17.00 uur)

Gewestelijk bureaus:

Friesland	Oldegalileën 161, 8922 AD Leeuwarden functionaris E. A. Vrind	Tel. 058-138617
Groningen	Hoendiepkade 1b, 9718 BD Groningen functionaris mw. W. van Wijngaarden	Tel. 050-120633
Drenthe	Speenkruidstraat 279, 9404 HL Assen functionaris Chr. van Oijen	Tel. 05920-11121 (9.00-12.00 uur)
Overijssel	Van Nahuijsplein 1, 8011 NB Zwolle functionaris H. Hiddinga	Tel. 038-218537
Gelderland	Nw. Nonnendaalseweg 15, Nijmegen functionaris Huub Mares	Tel. 080-786766
Utrecht	p/a J. W. Brouwerstraat 16, 1071 LJ Amsterdam functionaris Sandra Nieuwenhuijsen	Tel. 020-739444
Noord-Holland	p/a J. W. Brouwerstraat 16, 1071 LJ Amsterdam functionaris A. Laarhoven	Tel. 020-739444
Zuid-Holland	Conradkade 52, 2517 BR Den Haag functionaris E. Sevink	Tel. 070-646353
Noord-Brabant	Burg. Buysenstraat 14, 4835 BB Breda vacature	Tel. 076-656973
Zeeland	Koning Willem III-weg 4, 4543 RD Zaamslag functionaris J. L. A. Boogerd-Quaak	Tel. 01153-1618

Afdelingen met eigen vestiging

(bereikbaar van 9.00-12.30, 13.30-17.00 uur)

Amsterdam	Vossiusstraat 6, Amsterdam	Tel. 020-768181
's-Gravenhage	Surinamestraat 19, 's-Gravenhage	Tel. 070-469608
Rotterdam	Heemraadssingel 184, Rotterdam	Tel. 070-764811
Z.-Limburg	Oliemolenstraat 5, Heerlen	Tel. 045-719090
Utrecht (jeugd- bescherming)	3512 AE Utrecht, Neude 29 bis.	Tel. 030-312518